

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 25 nov. 1950

Voor Lamping persoonlijk

Hedenmorgen vond een informele gedachtenwisseling plaats over de kwestie van de afvoer der Ambonese militairen. Van Nederlandse zijde waren aanwezig de Minister-President, de Staatssecretarissen Moorman en Blom en ik, van Indonesische zijde waren aanwezig Minister Rum, Ali Budiardjo en enkele adviseurs. De Minister-President zette uiteen in welke moeilijke situatie wij ons bevinden, welke situatie nog zou verergeren indien het noodzakelijk mocht worden een wetsontwerp in te dienen dat tot grote repercussies zowel in Nederland als in Indonesië aanleiding kan geven.

De Minister-President vroeg of het niet mogelijk was voor het eind van dit jaar een oplossing te bereiken, waardoor onze KL zou kunnen repatriëren. Budiardjo verklaarde, dat de situatie in Ambon tengevolge van de plaats gehad hebbende verwoestingen zeer ongunstig was en dat het praktisch ondoenlijk was daar 12 à 13.000 mensen heen te brengen, omdat dan de woonsituatie volstrekt hopeloos zou worden. Ook achtte hij de situatie nog zo labiel, dat mede om psychologische redenen een dergelijke vestiging op dit ogenblik moest afgeraden worden. De mogelijkheid van bouw van voldoende barakken achtte hij voor geruime tijd uitgesloten. De bespreking gerapporteerd in Uw 25 aan s' Jacob was hem uiteraard onbekend.

Wat betreft de veiligheid van de Ambonezen zeide hij, dat aan RI-zijde niemand er over dacht iets tegen de Ambonezen te ondernemen, maar hij erkende, dat het wantrouwen onder de Ambonezen groot was. Hij zeide echter, dat dit ongemotiveerd wantrouwen thans evenzeer zich tegen vestiging op Ambon als elders moest verzetten, omdat ook in Ambon de RI-troepen heer en meester zijn.

Al sprekende kwam men tot de vraag of niet de beste oplossing zou zijn, dat de Ambonezen te hunner keuze tijdelijk en gedemobiliseerd worden overgebracht naar Buru, de Kei- of de Tanimbar-eilanden. De Indonesische Regering zou voor een behoorlijke onderbrenging daar kunnen zorg dragen en de Ambonezen zouden dan in een omgeving vertoeven, die hun meer vertrouwd is en nader ligt dan de Javaanse sfeer. Bij vestiging op een van deze plaatsen zou hun worden toegezegd, dat deze vestiging slechts tijdelijk is en dat zij zodra mogelijk naar Ambon zullen worden overgebracht. De vraag rees of onder deze omstandigheden wij de Ambonezen niet voor de keuze moesten stellen om hetzij tijdelijk naar Buru, Kei- of Tanimbar-eilanden te gaan, hetzij op eigen verantwoordelijkheid op Java te blijven, zodat wij dan onze troepen zouden kunnen terugtrekken. Tot het onmogelijke is immers niemand gehouden en de Ambonezen kunnen daarom in redelijkheid niet blijven vasthouden aan hun eis om naar Ambon vervoerd te worden.

Nog kwam ter sprake of wij boven de gewone sociale voorzieningen aan de Ambonezen, die naar Buru etc. gaan, nog een extra premie zouden uitkeren.

Besloten werd, dat beide delegaties, terstond met hun instanties in Indonesië telegrafisch contact zullen opnemen teneinde omgaand advies te vragen en na ontvangst daarvan nader van gedachten te wisselen.

Ik kan U voorts nog mededelen, dat hedenmorgen ook werd gesproken over het bezoekrecht aan de arrestanten in Djocja. De heer Besar verklaarde, dat het o.m. volgens de geldende wetgeving niet mogelijk was dit verzoek toe te staan. De Heer Blom en ik hebben betoogd, dat in deze niet de nationale wetgeving beslissend is doch de volkenrechtelijke gebruiken en dat het toch heel eenvoudig moest zijn om aan het Openbaar Ministerie opdracht te geven een bezoekvergunning uit te reiken, waarop de Heer Besar zeide, dat de Regering dit zou

moeten goedvinden. Daarop verklaarde de Heer Rum, dat de Regering dit bepaaldelijk goed vond, omdat de Regering er op stond, dat men aan de internationale gebruiken vasthield.

Daarna kwam nog even het bezoekrecht ten aanzien van Indonesische gevangenen op Nieuw-Guinea ter sprake. Ik verklaarde, dat wanneer dit bezoekrecht werd uitgeoefend door diplomatieke ambtenaren daartegen geen enkel bezwaar bestond, maar dat mij gebleken was, dat in Kota Baru geen enkele Indonesiër gevangen zat en dat de aldaar wel verblijvende gevangen Papoea's waren. Hierop ontstond onder de Indonesiërs enige vrolijkheid, blijkbaar als gevolg van het feit, dat zij de Papoea's als Indonesiërs beschouwen. Zij verbonden hieraan echter geen consequenties.